

ШЫН

СОВЕТ ЗВЛЕЛИНИНЧ КММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫНЧ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕТТЕРИНИНЧ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫНЧ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХООРАЙ СОВЕТТЕРИНИНЧ ОРГАНЫ

1929

МАРТ

17

ВТОРНИК

№ 55 (4283)

Өртөө 20 коп.

БИСТИН ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСТА
(1 арын).
ОБЛАСТЫН КОЛХОЗТАРЫНДА (1 арын).
А. Алдын-Херел. — Чугула хемчегини түннели (1 арын).
Мал ажылында кичээлгеини күштелдирер (2 арын).
А. Чараш-оол. — Завод болгаш школа (2 арын).

БӨГҮНГҮ СОЛУНДА:

А. Нугууран. — Мөңгүн-Тайганын хойжуу (2 арын).
Н. Салы. — Калык камгала албал черлерини ажалын чаа сорулгаларын деннинче (3 арын).
М. Иванов. — Картофель будурерин улам көвүдөдир (3 арын).
Г. Вербицкий. — Барыин-герман милитаризм болгаш реваншизм бажын ко-
вайткан (4 арын).

Чехословакияны герман фашизмине ажалеп турганынан бөөр 20 чыл болганы-биле холбаштыр чехословак казактын меморандуму (4 арын).
Кыдат ажалчыларын социалисттик чарыкы (4 арын).
О. Оорман. — Будумчу шимчээшкениниң чурумун сагыыр (4 арын).

КУЛЬТУРА АЛБАН ЧЕРЛЕРИНИНЧ ЭН ЧУГУЛА СОЛУНДА

Бистин чуртувуска СЭКП-ниң XXI съездининиң төгүдүгү шийитирлерин боттандырып дээр демисел массанын политиктиг болгаш күш-ажылчы илелкенин саксаал чок бедүрүшкүнүн байдалына кал-баштыр турар. Хоорайларын болгаш көдөңнү ажим-шичилери чеди чылдын кайгачык улуг планын хуусаа бетинде күүседир дээр социалисттик чарыштын бедиткен хүдээлдерин ап, кам лапкыр күженишкенин биле ажаллап турарлар.

СЭКП-ниң XXI съездинде Н. С. Хрущевтин илелкенин талам-биле резюмацияда: «Планнын чедишкенин болуру шуут-ла бедүрүлгө болгаш туугу черлеринде, колхозтарга база совхозтарга, өртөө албан черлеринде шийитирелдирер» дээр. Оон-биле холбаштыр бедүрүлгө оналгаларын боттандырыпче массаларын мобилизастар болгаш организастар хүдээлгелер чер-черде партия организастарынын чонун ортузунга партияжи-политиктиг болгаш культура-массалык ажыларын чорудурунга кол даяныр черлери культура-чырымдышкын албан черлери болур.

Амгы үеде областын хей-хей культура-чырымдышкын албан черлери боттарынын ажалын партиянын XXI съездининиң төгүдүгү шийитирелери-биле бедүрүгү тургузуп, съездинин материалларын кал-баштыр пропагандалаарын улаңдырган. Аа-Хемини Сарыг-Септе Култура бажынынын директору эш П. Жирнов резюмацияга чоруткан чагалыкта мынча дээр: «Съездинин шийитирелери пропагандалаарындан улуг, хүндүдүг болгаш харым-салыгы хүдээлге чок бедүрүшкүн болгон, бистин районун Култура бажынынын коллективни бедүрүгү ажал-чорудулаарын ынаар улаңдырган... Чокта чаа ол коллектив «Партиянын XXI съездин» деп келээни арттырган болгаш дөрт удаа илелкелерин организастаан. Бот-тымынгар уран-чүдү болгаш чүдө район төвүнге эвес, «Коммунисттик өркү», «Октябрь 14 чылы» колхозтарга солун концерттерин көргүскүдөн. Ол бүгү ажалдар ам-даа үргүчүлүгү турар.

Эрзинде «Сталинчи өркү» колхозта комсомолчу Чоксом Уранай эргелекчилер көдө клуб, Чааана хоорайда эш Которова эргелекчилер библиотекка болгаш өске-даа култура-чырымдышкын албан черлери шак мындг ажалдарын чорудуп турар. Бажынын чамлык култура албан черлери боттарынын репертуарын Коммунисттик партиянын болгаш чеди чыл планынын дугайында база ол улуг чаагал планын хуусаа бетинде күүседириче, чонун демин күш-ажылчыч улаңдырган халык утка-шынаарыг чүдө-биле долдуруп турарлар. Чизээ, Тес-Хемини Ленин аттыг колхозун көдө клубунун бот-тымынгар артистери мынчаар ирээлжип турарлар:

...Черистин чуртувустун шай-рай арын
Хову шөдө чечектер дег каастаптар,
Чеди чылдын планнарын күсөдир дээр,
Холдар дыңгыт, мога билбес ажалдар бис...

Бо үстүндө дег тарымчалык чижектер областын бүгү-ле култура-чырымдышкын албан черлеринде чоруттуруп турар деп чугулаан болбас. Чамлык култура-чырымдышкын албан черлери съездинин шийитирелерин холбаштыр ботта-

рынын ажалын эде тургузуп шыла-ваан болгаш олар култура-массалык ажалын болгаш ажалчы чоннарын културалыг дыйтаналыг-адын төвү бооп шыдааын турар.

Анаа хамыктың мурунда Барыин-Хемчик районун чамлык култура албан черлери хамааржыр. Район төвүндө болгаш Ак-Довурапта Култура бажыны чүдө ки-но көргүзүлери-биле кызыгаарлатынган, СЭКП-ниң XXI съездинин шийитирелеринге, чеди чыл планынга холбашкан лекцияларын, лектелерин кончуг ховар чорудуп, тускай келээлери организастааын турар. «Барлык» совхозта, «Комсомол 30 чылы» колхозта клубтарга үр үенин дургузунда кан-дыг-даа ажалдар чорутуунаан болгаш хей нуруузуна хаагыг тургуз-ла.

Бо бүгү чептестер СЭКП-ниң Барыин-Хемчик районунун пропаганда болгаш агитация кидизин (эргелекчи эш Чигжит), райку-комун култура кидизин (эргелекчи эш Куулар) амгыча чедир бедүрүлгөй турар. Чааана хоорайда эш И. Комбу эргелекчилер Култура бажыны, Кызыл хоорай-нын чамлык клубтары хейнде-ле кинолар үндүрери-биле кызыгаар-латтынган турарын база-ла чөп деп санап болбас. СЭКП-ниң XXI съездинин төгүдүгү шийитирелери калба-биле пропагандалаарын база чеди чылдын улуг планын хуусаа бетинде күүседириче ажалчы чоннарын күжүн мобилизастаарында областын партия организастарында бүгү талам-биле дузалаар—бүгү култура-чырымдышкын албан черлеринин, база оон ажал-дакчыларын хүндүгү хүдээлгелер болур.

Районнарын Будутура бажынына, көдө клубтарга болгаш библиотеккаларга СЭКП-ниң XXI съездининиң төгүдүгү шийитирелеринге, чеди чыл планынга холбашкан лекцияларын, лектелерин база беседаларын доктаамал чорудуп, ол-ла темаларга холбашкан дозунарын, плакаттарын база диа-граммаларын, фото-чуруктарын оларга калба-биле алып дегээр херек. Бо бүгү чүдөдери районун азы колхозтун ажал-амырдышкын биле ханы холбаштырар. Ол ыш-каш үстүндө албан черлери айтыр-гылар, харымаларын ийиксе азы үдөтүрүгү болгаш көдө ажал-агыини мурнакчыларын дур-жулааларын солутура сорулга-биле тускай келээлери организастаар.

Хоорайнын болгаш көдөдери бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

СЭКП-ниң XXI съездининиң резюмациянда партиянын идеолоттуг ажалына кино, радио болгаш өске-даа култура-чырымдышкын албан черлери чугула ролюк ойнаан турар ужураг дээрин айткан. Мынчанга чер-черде партия, совет болгаш профинел органдар култура-чырымдышкын албан черлеринин ажалын хүн бүр башкарып, оларга тодаргай ху-заны көргүзүр хүдээлгелер. Чүдө-ле мындг таварылган оларын мурнунга партиянын салган сорул-галын чедишкенин күсөдир шийидар дээрин үтүп болбас хе-мчегин холбаштыр ботта-

Облпрофсоветте

Март 14-те облпрофсоветтин президиумунун активчилер-биле каттышкан хуралы болуп өртөө. ССРЭ-ниң профессионаллар эилелдеринин ам болур XII съездинин дугайын облпрофсоветтин даргазы эш Н. Намай хуралга чугулаан.

Будүрүлгелерин, албан, организастар чедиринин коллективтеринге ажалчы чоннарын хуралдарын чыладырып, улус ажал-агыин көжүдери чеди чыл планын баштайгы чылы болур бо чылдык

этелиден бээр областын болгаш Кызыл хоорайнын будүрүлгелеринде ажалчыларын, инженер-техниктиг хүдээлгелеринин түннелерин үндүрерин, будүрүлгө программанын күүсөдир талам-биле бедик көргүзүлгелерин чедип алган коллективтерин болгаш ажалчыларын чедишкенин съездинге демгелдерин профинел организастарында облпрофсоветтин президиуму айткан.

Бистин ТӨРЭЭН ЧУРТУВУСТА

Заполн шахтерларынын хүдээлгелери

БОРКУТА. (СЭТА). Печоранын хөмүр даш бассейниниң активчилер хуралына анаа хамааржып турар үш комбинаттарын коллективтеринден 400 ажыг дагжылар кыр-ишкен.

СЭКП-ниң XXI съездининиң түннелдеринин болгаш чеди чыл планын күүсөдир талам-биле бассейнин дагжыларын сорулгаларын дугайында илелкелде съездинин делегаты Коми АССР-ниң партия обкомунун бирги секретары А. Г. Дмитриев кылган.

Күш-ажылды будүрүкчүлүгүн бедиринин болгаш казып ап турар хөмүр даштын бот-үнезин чигидириниң айтырылганын активчилер киржикчилери чугулааппы көргөн. Боркутанын № 40 шахтазын дагжыларын эгелээшкенин илелкелде делегатын бедүргөн, олар болза казып ап турар хөмүр даштын тонна будүрүгү бот-үнезин бо чылын-на 22 рубль 50 ко-пееккө чигидир деп хүдээлгени алганнар.

Чеди чылды хуусаа бетинде күү-

седин дээр бүгү улустун чары-жыга кирбашан, Печора бассейни дагжылары 1959 чылдын хөмүр даш тынжынын плазын дө-кабрь 20-ге чедир күүсөдир болгаш 275 муң тонна немелде хөмүр даштын казып үндүрер деп шийитир-лаан болгаш өске-даа хүдээлге-лери алганнар.

Печора бассейнинин шахтерлары «Киселюголь» бассейнинин дагжы-лары-биле чарышты уламчылаар деп шийитирелерин база Барага-данын хөмүр дашчыларын чарышкы кыйгырганнар.

Кукурузачылар тарылгага белеткенип турар

Чөөн Казахстаннын колхозта-рынга болгаш совхозтарынга чеди чылдын бирги чылында кукуруза 70 муң гектар черин ээлээр. Ол болза өртөө чыла деңизерге барык ийи катан хөбү ол.

Латвияга кукурузанын шөлү бүдүн чартык катан калбарар. Мал ажылынын кол чөм сууру болу берген ол културанын тарылгазы өскө-даа хей-хей черлеринде база көзү-деп турар. Көүдөр турар шөлдерде үндүрери ажаллап кымырын шыдап үнөр төлөөдө чер болганда механизастаанга эвеналарын тургусулап турар. Чижээлээрге, Красноярск крайда мындг эвеналар-

ны 15 муң хирин тургускан. Ку-куруза тарымынга планнаан 200 муң гектар черин ол эвеналарга 160 ажыг муң гектар черин бы-жылган берген.

Кукурузанын тарып өстүреринин чаа аргаларына механизастарын өөдир ажал чер болганда чоруп турар.

Сураглыг механизатор Николай Мануковский мурнакчы дур-жулаалары өөренири-биле Краснояр-скыи Воронеж областе бодук ку-курузачылар болгаш механизатор-лар чорупканнар. Ол култураны ажаллап кымырын мурнакчы

дуржулаарын Киров областын Вятско-Поляинск районунда база өөр-енип турар. Мында семинарларын киржикчилери ам-даа харыг шөл-дерге үзүренин чажарынын хем-чөөдери доктаадып, саякаларын таарыштырып турарлар. Кукуруза-чыларын ындг семинарларын өскө-даа областтарга база чорудуп ту-рар. Украинанын Одесса, Днепро-петровск болгаш өске-даа мурнуу областтарын кукурузанын ажал-бүрү хуусааларда быжар, бедик дүжүтүг, хайнакташтырган сорт-тарын үзүренирин бээр сөөр-түп алгылап турар.

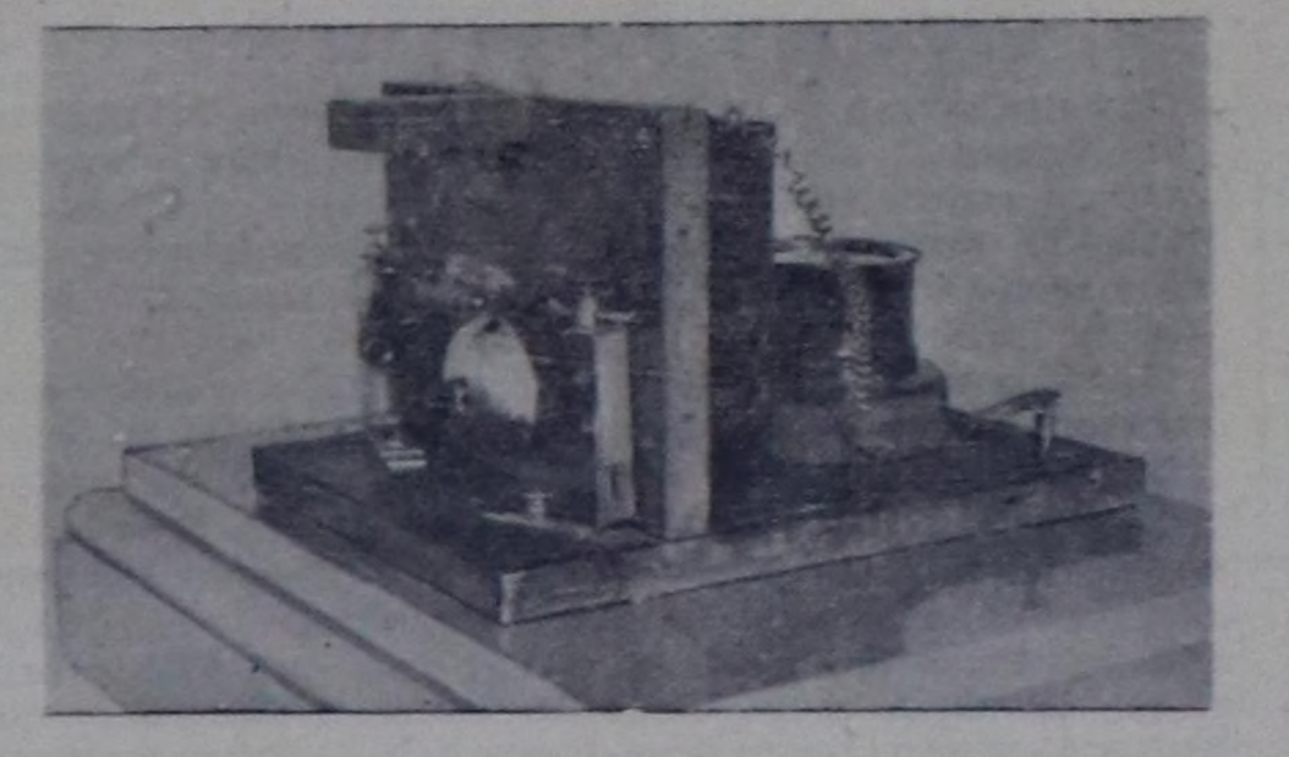
Украинанын малчыннарын чедишкени

КИЕВ. (СЭТА). СЭКП-ниң XXI съездининиң төгүдүгү шийитирелери боттандырып талам-биле социалисттик хүдээлгелерин күсөт-пишпаан, Украин ССР-ниң көдө

ажыл-агынын ажим-шичилери 1959 чылдын бирги кварталын планын күрүнгө өйт садар тала-зы-биле март 10-да болгаш сүт

садар талазы-биле март 13-те хуу-саа бетинде күсөткенер.

Эрткен чылдын ол-ла үезинге бодарга, өйт болгаш сүт күрүнгө бедүн чартык катан хей саттыган.

А. С. Попов 1895 чылдын май 7-де делегиде бир дугаар радио приемнети ажаллап көргөскөн. Попов ону «чачнык демгелекчин» деп адаан.

Чурукта: Москванын политех-ника музейинде делгеттинген А. С. Поповтун чачнык демгел-лекчинин делгеп көргөскөн.

Фото Д. Черновтун.

СЭТА-нын фотохрониказы.

Чугула хемчегиниң түннели

Барыин-Хемчик районун көдө клубтарында болгаш Кызыл-Мажалык суурда албан организастары черлеринде бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

СЭКП-ниң XXI съездининиң резюмациянда партиянын идеолоттуг ажалына кино, радио болгаш өске-даа култура-чырымдышкын албан черлери чугула ролюк ойнаан турар ужураг дээрин айткан. Мынчанга чер-черде партия, совет болгаш профинел органдар култура-чырымдышкын албан черлеринин ажалын хүн бүр башкарып, оларга тодаргай ху-заны көргүзүр хүдээлгелер. Чүдө-ле мындг таварылган оларын мурнунга партиянын салган сорул-галын чедишкенин күсөдир шийидар дээрин үтүп болбас хе-мчегин холбаштыр ботта-

үнгөн-даа болгаш өске-даа органи-застарын удуруткучуларын, ыла-гы парти, профинел болгаш комсомол организастарын уран-чүдү чүдөдүгү ужу-дугузын үнелер, бар болгаш бот-тымынгар ажалынга удурту-ганын экижидери болгаш чаа кол-лективтерин тургузары чугула. Ол ыш-каш Кызыл-Мажалык көдө Совет уран-чүдү коллективтеринин ажалына бодунун саядаларын ки-ригеттинип турар.

Көдө клубтарга бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

Уран-чүдүлүгү район көрүдөдүгү Аксы-Барлык көдө клубтун бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

«Саянчынын сөзү» деп ырызын кө-рүдө чоруп турла-даа, түннел концертке-даа күсөдир турда, кө-рүдүлөр үргүлчү алып часкал, сценалга кам удаа үнерин дилеп турган.

Болгаштын ойнакчыларын кон-цертке келер хевин эки таарыш-тырган болгаш Аксы-Барлык ор-тумак школанын башкылар коллек-тивинин болгаш ажалынга узуг болууд болгашын демгелээр чугу-ла.

Хөндөлө клубунун ойнакчылары ийги чери алган, 660 рубльдин клуб херекселери-биле болгаш ий-ги чергенин диплому-биле шаян-таан. А. Дочановтын тургусканы «Хү-деш» деп, дөрт кижин ойнакчы ты-лашчы болгаш «Ленин бисте» деп монтаж көрүкчүлери кичээлгелерин хазара туткан. Башкы Гусева биле Биче-оол «Агитатор» деп ыры-нын тыва дыл кырынга, Биче-оол «Смелые» деп ырыны эки күсөт-кеш, область көрүдөдүгү кир-жиги эргени алганнар. Дүртен харыг Папыл-оол биле Селип-оол олар акробаттыг номерлерин эки кү-сөткеш, ийги чергенин диплому-биле болгаш өртөктиг чүдөдери-биле шаяннатканы.

Эрткен чылын уран-чүдүлүгү район көрүдөдүгү бирги чери алган, Эргин-Барлык көдө клубтун бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

ОБЛАСТЫН КОЛХОЗТАРЫНДА

Кол чүве—хүдээлгени кууседиринде

Өвүр районун «Кызыл тул» колхозунун хойжуу эш өтөкт СЭКП-ниң XXI съездининиң шийитирелерин күүсөдир дээр чаа хүдээлгени албашан, 100 хойдан-на 105 хураганын менди азыр деп сорулганы салган. Оон ажаллазын-да чокка чедир төрөн 157 хойлар-нын 159 хураганын хайнак бол-ган, олар шүптү менди.

Ам төрүүр бүгү хойларын хура-

ганын база менди азырчыче ол кичээлгени салган. Хой бүртүзүдөн 2 кг 300 грамм дүктү кыргычтын хойжу хүдээлгенинде айткан, кы-жын, чазын хойнун дүгү тогала, үсперенин калбашыне хайгаар-лын угландырган. Оларлазыншык-лы эки организастар, ситен белет-кээр, кажааларын эки септээр дээр ышпаш ажалдарын хойжу моот сонгаар чорудар деп турар.

Хур кыш ажып турар

Танды районун «Совет Россия» колхозунун чыгышчылары М. Саян-ты, О. Нахмы-оол артылаан 360 баш чыгышын Олганын хөвү-зунга организастыг оларлазын кыш-таан. Ам чыгышын күжү семис хөвээр, оон хөвээр чүве чагыс-даа чок.

Боос белер 180, олар ам улаас кулуннар. Чыгышчылар бедирин кулуннарынга белеткенип алган, халымчал эвес, озу эки Кызыл-Арыг болгаш Улуу-Хураган шына-ларынче кээр. Олар бүгү бедирин кулуннарын менди азырчыче улуг кичээлгелер салып турар.

Сталин аттыг колхозта

Эш Делег-оолдун бригадирлөөн туудуг бригадазы 4 муң кубометр туудуг ыяжын белеткеш, машина орунда үндүргөн. Сөөлү каш-ла хүн 526 кубометр ыяжын колхоз-тун суурунда ажал дүжүргөн бол-гаш ыяж сөөртүлгезин үргүчүлүгү турар.

Туудугулар эвеналарга үстүп ал-ган ажаллап турарлар. Эш Байыс-танга баштаган эвен колхоз баш-таар черинин конторазын туудуг эгелээр, контора алды өрөөлгү бо-лур.

бараан фермазында төртүр 60 инек бар, ам 22 инек бызаллаан.

Малчын Төрөштей малдын хору-лыг дайынын бедирин чы-чыла-ла өдүрүп келген. Чокта чаа бир улуг бөрүнү ууттааш, кешин белеткел черинге дужааган, ша-налын алган.

Колхозта көдө клубтун ажалы сөөлү үеде өлөөн өкшөжөн. Алыта болгаш ортумак школада бот-ты-мынгар уран-чүдү болгаш бот-ты-мынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

Артылаан 4600 ажыг баш шээр малы он сес кодада хур кыштап турар болгаш массалын-биле оол-да эгелээр, чаа төртүтүнгөн 1254 хураган камгалааттыган. № 1 сүт-

Чидириг чок

Бип-Хем районун Ленин аттыг колхозунун шээр малы массалын-биле оолдап эгелээр. Хойжулар Мартын-оол 165 хойдан 168 хура-ганын, Бөрбү 132 хойдан 134 ху-раганын, Чимби 71 хойдан 72 хураганын тус-бүрү алган, семис,

күштүг доруктуруп турарлар. Малчыннарга эргелек чугула хе-регелдип барааннарын болгаш ма-лга четчир сатын чөмни бедирин бөдириниң талазы-биле ажалы ферма эргелекчилер дүжү эки ор-ганизастар турар.

ШЕФ

Чөөн-Хемчик районун Хорум-Дат ортумак школанын коллек-тивинин болгаш колхоз конторазы-нын чамлык ажаллачылары 38 кижин туудуг бригадазынын туудуг ыяжын белеткеш үчүстүгү чаа-та чаа шеф кылган. Олар машина

орунче 100 ажыг кескен туудукту үндүргөш, 15 туудукту чонуп, ыяж кескен 2 гектар хире черин аш-таан.

Шефчилерин чамлызын туудуг ыяжын кешкен.

Уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

«Комсомол 30 чылы» колхозта бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

«Совет Тываны 5 чылы» бол-гаш «Кызыл тараачын» колхозтар-да бот-тымынгар уран-чүдү бол-гаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

Болгаштын ойнакчыларын кон-цертке келер хевин эки таарыш-тырган болгаш Аксы-Барлык ор-тумак школанын башкылар коллек-тивинин болгаш ажалынга узуг болууд болгашын демгелээр чугу-ла.

Хөндөлө клубунун ойнакчылары ийги чери алган, 660 рубльдин клуб херекселери-биле болгаш ий-ги чергенин диплому-биле шаян-таан. А. Дочановтын тургусканы «Хү-деш» деп, дөрт кижин ойнакчы ты-лашчы болгаш «Ленин бисте» деп монтаж көрүкчүлери кичээлгелерин хазара туткан. Башкы Гусева биле Биче-оол «Агитатор» деп ыры-нын тыва дыл кырынга, Биче-оол «Смелые» деп ырыны эки күсөт-кеш, область көрүдөдүгү кир-жиги эргени алганнар. Дүртен харыг Папыл-оол биле Селип-оол олар акробаттыг номерлерин эки кү-сөткеш, ийги чергенин диплому-биле болгаш өртөктиг чүдөдери-биле шаяннатканы.

Эрткен чылын уран-чүдүлүгү район көрүдөдүгү бирги чери алган, Эргин-Барлык көдө клубтун бот-тымынгар уран-чүдү болгаш бот-тымынгар репертуарын чогаалык-кы дү-биле көргү, оңу төрөн Коммунисттик партияга, съездинин төгүдүгү шийитирелеринге бараалгаскан чаа-чаа чүдөдери-биле долдуруп ужураг.

алган. Б. дээрge бистиг оёдлын колхозтарынын денсиде-биле аярга, куш-аыгыга база бир бекик тедеирин алганы ол-дур. Тургустун га-ла чулге ийи чыл болза-аа анык колхозтун орулганы дүрген-биле өзүп турарынын херечий-дир. Ол байлакчылыгы амыдыралы тургузуп тураларыныг саньига хоёку Минчиг Салчак болунду үдсегерлиг ишчи херс-биле шак мынчээр кул-жип турар.

Барыын-герман милитаризм болгаш реваншизм бажын ковайткан

СЭКП-ини ээлчер чок XXI сьездини ажалынын түннелдери Совет күүрүгүн тайбын чүткүлүп бүтү кизи төрөгөтөнүн мурунга көргүсөн. Н. С. Хрущевтин өлкөсү, сьездини резолюциясы, чек чык планын контроль чураткандары совет кижилерини тайбын болгаш ас-кежиктиг амыралык, бүтү уластарын айыл чок чоруну хандылар чүткү-биле сиңккен.

Бо сорулганын күүсөдирине герман айтыртып шиптирээр уаут жүрүзүлгү. Индык түрбүж Германиянын Федеративтик Республикасында болгаш Барыын Берлинде тургустунган байдал дугураак болууда болууда. XXI сьезде өш Н. С. Хрущевтин чугааламын алырга, Барыын Германияда милитаризм болгаш реваншизм (эжең негекчи чорук) бажын ковайткан келгени болгаш тайбын ажалынын уластарга кыжыган болуп турары ам бүтүгө-ге бекүр апарган.

Агрессия оору-биле Барыын Германиянын дөгүдөсү—америка аял болгаш герман монополияларын аразында "кады ажалдыктыг" түнелди. Ол Гитлердин чыла шапканынын соода баштайгы-ла күндө эгелеш, барыын талакы күүрүгүн Германия дугайында политика чуртта политика амыралык тайбын болгаш демократтыг үнениме өдө тургустунган болууда. Бо монополияларын, инженерлерин болгаш милитаристтерин Германиянын катан тургустунган уластан. 1952 чылда Соңгу-атлантика бөлүгүн чепсекти күштерин баштап турган Эйзенхауэр ол планнарын ажалы-биле чуртуп көргүсөн. АКШ-тын чазына-га кирген адегендеги ичкери ош бижик: «Европанын төнүдө бөлүгүн география байдалындан Барыын Германия диге стра-тегтик уаут жүрүзүлгү. Барыын Германиянын бөлүгүн тала-зында болууда алган, НАТО-нун чепсекти күштерин Батыш далай-дан Алышларга чедир Төп Европада бажыг болган тууду фронттуу тургузуу турар».

Индык планнарын уаутууга болууда алган, барыын талакы күүрүгүн Барыын Германияда фашизм болгаш милитаризм чүт-ле далайында тура тыртпаан эес, халын-даа Германиянын дугу-бегенин соода доран-на Евро-панын төнүдө агрессия күрүгүн тургуза бергенер. Барыын Герма-ниянын шериг-экономика күш-терин катан тургустунган бүтү экистерин барыын талакы күү-рүгүн ажалыган. Ол шериг-эконо-микти күштер герман милитариз-мин материалдык сууру болуп тур-рар. Олар Федеративтик Респуб-ликаны болгаш ош шериг күштерин НАТО-га күзөп алган. Бо кызыр калды Рурун металлургия пек-каларында база катан экидир бер-ген. Мурнуку-ла үзөтүр болгаш сак-тук монополияларын чурттуу политика амыралыктык база ка-тап шиптирер саядарыг апар-ган. Ол монополиялар Гитлердин өргө-чагыра эжелеп алырында бол-гаш делегейин ийги дайынынын өртүн кысырында дуулашканын.

Чурттуу улам ийги милитариз-мизм талы-биле калык х-м-чег-лерин Германиянын Федеративтик Республикасында (ФРГ-де) бөтү чорудуп турар. Вашингтонга кү-түтүргөн Боннун чатырныкы бө-дүктөрү күчүгү чепсекти күш-терин кыска хууула тургустунган бөлүгү ош чепсекти күштерин массалык халыктын ажалыг амы-уедте чепсө-биле хандырыныче бүтү күженишкенин салып турар-лар. Барыын Германиянын шериг ам 185 муң солдаттарыг болгаш офицерлерин апарган. Федерати-втик республиканын чепсекти күш-теринин салы чок төнчүгүгө чед-ир ам-да бөдүр.

НАТО-нун чурттары-биле дугу-жуга бөдүр Соңгу-атлантика бөлүгүн команданын эргениге ФРГ 12 дивизияларын бөдү уаутууга. Барыын Германиянын шериг министр Штраус 30 дивизияларын белеткөөр чатыгын кыл-ган. Апрель 1-ден эгелеш барыын-герман чепсекти күштерге эжел-чег кыйгытышканын чорудар.

«Бонн чатырныкы чепселе-нишкениг чатырлар хөргөткөн харамнамай турарлар. Шериг ми-нистерствонун бөдүлгө бүдөс-татка чугаалаканы-биле холбаш-тыр 1958 чылдык март-апрельде-ле барыын-герман шеригни ажал-хандылар планнарын дугайы бля-динтир апарган. Ол планнарын ба-у-

гаар 1961 чылдык апрель 1-ге чед-ир барыын-герман шеригте 52 миллиард марк ажалын чатырлар-га айтканын. Ичкери-лаа ол түн база-ла дык көдүдөр дорон бар-ыын-герман парлаганч хий-хей органнары санап турар. ФРГ-де 1961 чылга чедир шериг белетке-лиге 60 миллиард ажал марк ажал чатырларын турар деп «Франк-фуртер рундшау» солун бижкен.

Чепселегенишкенин эжең хей кезең барыын-герман чатырныкы-лар даштыкыдан салып ап турар. АКШ-тан болгаш Англиядан шериг сууналары, танкылар болгаш само-лёттар, Швециядан — артилерия боолары, Турциядан — ок-чегер, Франциядан — самолёттар ФРГ-ге барып турар. ФРГ-ин планнап тур-рары чепселегенишкенин хемчө-түн дугайын индык чикеткен бегин көрүп болур: барыын-герман шериг ам 5000 танкыларын садып алган (Гитлер дайыны 3500 танкыларын тургаш эгелешин салып көрөдү).

Аденгауэрдин чазак милитариз-мизм оору-биле чоруп турган, герман шеригни мурунда тургал күчүгүн катан тургустунган болгаш НАТО-нун Барыын-Европада кир-жикчи чурттарынын аразында Барыын Германиянын колдот чер-лөөр чорун хандырынын далакып турар.

ФРГ НАТО-нун Европада кол-тепкени болгаш массалык уа-т-лашканын чепселегени турар чери болуп турары-биле холбаштыр барыын-герман «милитаризмдин тал-зында дайын айымы уладын тур-рар. Вашингтонга күтүткен бонн чазак атомнуг чепсектерин өдө-дө бүдүрүгө идепкейлиг киржи-турар. ФРГ-де керектерин бай-далын эки билир америк журналист Суэйдбергтер мындык минияшкы-ны кылып турар: «Боннун чаз шериг Барыын Европада амгы үзөп өң күштүгү болгаш кол эжек шериг болур. Ол шериг ракеталар-биле болгаш ядролуг чепсектер-биле чеп-селегир... база дүргөн хөдөм атонмуг ош ийи дивизияларын тургустунган доктамак эжек бо-лур».

Ам Барыын Германиянын девис-калде термо-адролуг америк чеп-секти хей курлавырлары мөнөт-терин турар. Делегейин ийги дайынында аштырганынын эжеңи негеп алыры күзөп турар гитле-ри генералар болгаш офицерлер чораннарын эргениге массалык ууулашканын чепсектеринин кууш шипти турарынын түн-нелде адролуг дайынын айымы уладын турар.

Федералдык чазак Барыын Гер-маниянын бөдүгү атомнуг чепсек-ти бүдүрүп үндүрүгө шалга-ла белеткен. Индык чепсекти бүдү-рүп үндүрүп Дюссельдорф адро-физика шиптиреринин индиге-ли ажалып кылып турар. Индиге-ли дээр бегегенин аргында Крупптун, Сименстин, Фликин-г, Хейнелдин, Клебердин барыын-герман монополияларын күчүгү каттыжышканын чатыртып турар. Барыын Германия ам «Европанын атомнуг бомбазынын тус-тус кезектерин кылып болур» деп Штраус чокта чаз меделген.

Дөрт-ле чылдар мурунда ат салдыгын париж дугурагалары-биле Барыын Германиянын чепселе-лерин кызыгаларан чорук кан-чал барганмы? Париж протокол-лары немец милитаристтерге аргала-нычы хууулар болуп турар деп болуп болур, ол хууулар-биле олар Барыын Германиянын чепселе-нишкенин чажырып турар. Ол чепселегенишкенин барыын-герман милитаристтер боттадырбашаан, делегейин бирги дайынын соода немец милитаристтерин Версаль керөөн-биле кызыгарашканын тоовас сорулга-биле кылган үгө-диглерин каттаптар бодал.

Боннун эжең негекчилер бот-тарынын шериги өң-не «үмүт чепсө-биле чепселегенишкан, агрес-сияны калык программачын чога-ды турарлар. Ам үдө ФРГ-күш-түгү турар күрүе кызыгаларына-га албан бөдү-биле уулашканын тур-рар Барыын Европада карачыгы-күрүе болур. Постам дугурагалары-биле Одер—Нейсе хемер тава-ты доктаатыгын герман-поляк кызыгалары эскерткенин баржы-биле негез үнөр, Совет Эвиле-нин, Польшанын, Чехословакиянын болгаш Европанын өскө-ла күрү-нелерин дегер областарын алыс-

кап, Герман Демократтыг Респуб-ликаны чаалап алган, ону ФРГ-ге каттыштырар дээр үнөр ам ФРГ-де хыналып турар. «Барыын ис-дегей чөгүрү күчүнү чедип алырга-ла бөдүрүсө совет зонаны (тодар-гайлаарга Герман Демократтыг Республикасы—Г. В.) эгидериче орукта туруп турар бис!»—деп Аденгауэр кыжырып турар. «Суден область баштай төртүгүнчеге бөдү-рүсө биске хаммакыра»—деп Боннун транспорт министри Зее-бо меделеп турар. Баден—Вюр-темберг черин премьер-министр Кизингердин немес турары: «Пфа-га шаг төгүдүн бээр герман импери-нын хоорайн турган».

Боннун башкарыкы бөдүктөр Совет Эвилеин өзөтөп көр чорукту боттарынын даштыкы поли-тиказынын үнденин болдурганнар. «Советтер-биле бүтү чугаалажыш-канын күшке үндөмөттөргө жү-рүрүгү дээрине бүтүрүдү мен»—деп Аденгауэр ыт чокка меде-ткен. «Индиг экилдеринин катты-шканын жүз география карта-зында Совет Эвилеин бапал кал-тегиде четир техниканын үнел-де чурттан турар» бис деп алгын-ган Штраус барыын-герман канц-лерин кыжырын каттап турар.

Индык дөмбөзөң кыйгытырлар совет уауту коргудуп шыда-с, чүтө диге халлап келген канц-даа милитаристтерин билиндир-гип шыдаар күчүгү чепсекти күш совет уауту бар. СЭКП-ини XXI сьезинде ССРЭ-нин камгасын министр Маршал Малиновский мында деп меделген. «Биске ам бистин өнүктөргөсү болгаш өн-дөчүлөрүсү халлашканын болу-бөсө, агрессия чылга шавыш-канын согушунуу ол халла-лаа турда бөзөгө херектиг бүтү чү-вө бисте бар».

Барыын-герман империализм чүтө социалист чурттарга хал-даар планнарын кылып турар деп санаар болза шын эес болуп ийи. Боннун министр турган Якоб Бай-ерин мында деп меделгени ала-эс: «Бүтүл Европаны чүтө Гер-маниянын каттыжышканын кар-тап доктааткада тургузуп болур. Германияда алган ол катты-жышкында Австриянын, Швейц-ариянын чамымын, Саар обла-сты болгаш Эвзаас-Лотарингиян база халар турар».

Барыын-герман милитаристтерин агрессия планнарын ФРГ-де калык негездеп «амыралык деле-гей» болгаш «христиан Барыын чүтүк камгалажышканын теориясы» дээр чикеткит эжең негекчи те-орияларга үндөмөттөп турар. Эжең негекчи болгаш шиптирер идеаларын негездеп хей органи-зациялар Барыын Германия ажалдан турар.

Бонн чазак бөдүгүн тургуп кел-генин үнелде уауттар аразынын дүшкүртүгү чорун кошкандыгы калгалажы-биле уулашканын кел-ген. Ядролуг чепсөк чок коллективтик системаны тургустунган бүтү орадыжышканын бонн чазак күзө-дөй келген. Ядролуг чепсөк-тен хостуг зонаны Европанын тө-гүгө тургузар дугайында «Рана-к-ийинч план» Бонн хуууу эл-баан. Барыын Берлиндин хостуг хоорай болууда дугайында совет саналдарга болгаш Германия-биле тайбын керөөн чарарына Бонн уулашканын турар. Ол бүтү чорук-тар делегей байдалын шиптир-мизм, Европага тайбын бажы-лаар, сорулганы шиптирээрини варынчындып турар.

Индык түрбүж бонн милитариз-терин болгаш эжең негекчилер-ни хоралыг бодалдарын соксар-ды төлөдө хей-ниини мобилизастар-ы өргөжөк чугула. Бо сорулганын чугуламын СЭКП-ини XXI сьезин айткан. Дайын айымынын кол дөдү Соңгу Атлантика эвилеин тургустун америк империализм-ин агрессия улаанышканын болу-шаан турарын меделгенишкан, СЭКП-ини XXI сьезинин айт-каны: «...Соңгу Атлантика эвиле-инин кол бөдүгүн жүрүгүн ро-ляга Барыын Германияны кирип-турар, ону ол эвилеинин кол ато-муг болгаш ракеттик баазасын бо-лур деп турар. Индык байдал турда барыын-герман милитариз-ме болгаш реваншизмге уаут демисе-л—тайбын ажалдык бүтү чурттарыг болгаш уластарын өң чугула сорулгаларын барзөң болур».

Г. ВЕРБИЦКИЙ.

Совет чазак төлөөлери Делинин төөгүлүг черлери-биле таныжып турар

ДЕЛИ. (СЭТА). Март 13-те Со-вет Эвилеинин чазак төлөөлөрүн чикеткити чүтө чурттуу поли-тиктиг төв эес, харын-даа Ин-диянын өргө-бурну културалы-нын төв болуп турар Делинин төөгүлүг черлери-биле танышкан-нар.

Совет төлөөлөрүн чикеткити Кутуб Синнар минаретти, XII чү-чылдык төнчүгүдө туруп тургус-кан 80 метр бөдүк суурган барып көргөнөр.

Хоорайнын кыдында туруп тур-рар Туглак фортту көргөн соода, төлөөлөрүн чикеткити ортааки чүс чылдын индий архитектуралы-нын шиптирер тураскаалын — император Хумайунун мавзольейн сонугурааннар. Оң соода совет аалчылар XVIII чүс чылда туруп тургускан Джантар Мантар деп об-серваторияны көргөнөр.

Чехословакияны герман фашизмдин эжелеп турганын бээр 20 чыл болганы-биле холбаштыр чехословак чазактын меморандуму

ПРАГА. (СЭТА). Март 13-те Пра-ганын бүтү-ле солуннары Чехосла-вацияны герман фашизмдин эжелеп турганын бээр 20 чыл болганы-биле холбаштыр Чехословакиянын чазактын меморандумун тексти-зин парлаан.

Делегейин бирги дайынын соода барыын талакы күрүгүн-ерин Германия дугайында чо-лудуп турган политиказынын түн-нелде герман фашизмдин болгаш Мюнхен сүлөзөңин уламданга 1939 чылдык март 15-те Чехосла-вацияны гитлер шериглер эже-лөдөп меморандумга чугаалап турар. Ол политика Гитлерге өргө-чагырганы холг кирип алырын-арын берген болгаш герман агрес-сияны чөч чүтө баштайгы со-циалист күрүе — Совет Эвиле-нин уаут салыр сорулгазын тур-ган.

Меделде ош ийи айтты тур-рар болза, делегейин ийги дай-ынын соода барыын талакы күрүгүн, аң илангыя Американын Каттышкан Штаттарынын политиказы 20 чылдарын мурун-да болган чорукка дөмөй байдалы

Кыдат ажилчынарнын социалист чарыжы

ПЕКИН. (СЭТА). Кыдат парла-нын меделеп турары болза, респуб-ликанын уауту бүдүрүлгөсү социалист чарыш калыбын тур-рар. Бо хүнөрдө Кыдаттын аво-тарина, шахталарында болгаш рудниктеринде бо чылын 18 мил-лион тонна калып болгаш 380 мил-лион тонна хөмүр бээр деп Кы-даттын Коммунисттик партиянын далазын чедикшиг күжө-ринин күзө-дөй ап турар хурал-дар болуп турар.

Тайвань комбинаттык метал-луртары бо чылын калып болгаш шойну 1958 чылдазында 2 кта-п хейнү экидир, а Уханын станок туудунуу заводуну ажал-чыныры 1958 чылга дегээрде,

Сомалиде парламент сонгулдарынын түннелдери

ЛОНДОН. (СЭТА). Рейтер аген-та-нын корреспондентинин Мо-галишдан (Сомалиде) меделеп ту-рары бөдүр алгын. Сомалинин тергилеги партиязы — сомали ажилчыларын лигазы амгы үдө Италиянын хайтаргалынын алаан-да туруп, бүтү дегескөөдө мартын 4-тен 8-ке чедир болган парламент сонгулдарында тин-гүлүк болуп турар. Ол партия чаз холбужуула туралынын 90 олуттарынын 83-жүн алган.

Сомали ажилчыларын лигазы дөргө, бүтү-ле сомалижилерин, ош иштинде Англиянын болгаш Франциянын колонизалык черлерин дегерип турар сомалилерин шуп-туу каттыштырар, уаут Сомали тургузары дээр демисе-кирип турар. Тургустунган чуруму бөдүр алгын, Сомали 1960 чылдын эел. Ол партия чаз холбужуула туралынын 90 олуттарынын 83-жүн алган.

БОНН. (СЭТА). Март 13-те маңа ФРГ-ини канцлер Аденгауэр-биле Англиянын премьер-министр Мак-милландин аразында чугаалажыш-канын ургүзүлгөн. Ол чуга-лажышканына Берлин дугайында айттырып, герман айттырып болгаш Европанын айыл чок чо-рууну айттырып чугаалажыш-канын деп ФРГ-ини чазанын ча-зында парлага болгаш информация талы-биле албан черинин уаут-тукуу Экарт парлага конфе-ренцияга меделген.

ФРГ-ини болгаш Англиянын чазактарынын баштыгынын аразында принципалдык болгаш ана-ла айттырлар талы-биле «долу чепселегенишкени» туруп турар деп Экарт баштап турар.

Турциянын девискээринде АКШ-тын шериг белеткелдери СТАМБУЛ. (СЭТА). АКШ-тын уаут-чүзү министрдин ораакчы-зы Макнтайр-биле бөдүгү Анка-ра корреспондентинин чуга-лажышканын дугайы «Хавадис» солун парлаан.

Макнтайрдын меделгени болза, март 11-де Анкарага Турцияда аме-рик шериг төлөөлөрүн баштыгы-ны-биле чөтүлө хуралга ол турци шеригин амгы үдө чаз чепсекте-рин-биле, аң илангыя өртүмүк ужу-гушкунуу бөдү башкарышканын шериг снарядтары-биле чепселегери-нин дугайында айттырып чуга-лашкан.

Ол чепсекти ажаллаарына өргө-жөк чугула техниктиг туудушкун-нарын Турцияга тургузары, тус-

кай составты оларын башкары-нга өргөдир амгы үдө кол айттыр-болур деп ол айткан. «Бо хемчег-лерин дооулганынын соода эң чоокку хууула Турция баллисти-ктиг ракеталарын алыр» деп Макин-тайр меделген.

Турцияга шериг дууламчылы ула-гадыр бе деп корреспондент айт-тырар, Макнтайр, «Берип турар бо үдө чөтүлө чепсектерин баш-карып шыдаар тускай кижилерин белеткөөрүн калыбышканынын айыл-биле шериг дууламчылынын хемчө-ли база уладыры чугаа чөк-дөп харылаан.

Турциянын соода Макнтайр Иранга болгаш Пакистанга база баар.

Кудумчу шимчээшкенин чурумун сагыыр

Бистия облазынын улус ажал-агынын хөгжүдөсүн авто-мобиль транспорту дугу ролуу ойноп турар. Област автопарктын шапкын өзүлөсү автотранспортун болгаш чага кижилерин шим-чөөшкенин айыл чок байдалы хандырын кажалыгын-даа ар-тым шыгым негеп турар.

Автомобиль шимчөөшкенин обла-стын күдүмчүлүгү соолук чылдар-да дык өскөн. Ичкери-лаа кулукчу шимчөөшкенин шип ор-ганизастар сорулга-биле хоорай Со-ветинин күжөкчи комитети чоза-чалырга болгаш чага кижилерге хаммакыштыр тускай шиптир-ин 1957 чылда хуууу алган. Ол шип-тиртин күжөкчи дээр чоруктуу турар ажалынын түннелде хо-орайнын күдүмчүлүгү шимчөө-шкенин байдалы экижөн, авария-ларын саны эзөжөң.

Индык болза-лаа кулукчу шим-чөөшкенин чурумун дугайында таймыр-массалык ажал бисте ам-лаа кошк дээрин меделгөөр хер-ек. Илангыя ол ажал хоорай чурттакчыларын өртүгүндө кон-чүт кошк чоруттуу турар. Ку-лукчу болган улуг, биче авария-ларын анализтер көргө оларын хей кези чазга кижилерин бу-рууу-биле болган болуп турар.

Чамдык хаммактыр кулукчуга чо-рааш автомашиналарын шимчөө-шкенин кичөөтөй салыс, кулукчу-ларын тускан-на черинде кечер, автобустан дүжөр, олурарда оң доктап туруп алырын манас бол-

гаш чүк машиналарын кырып-га туруп алгаш чоруп турарлар. Бо чүдүлөр баштай болза көр-гө индык-ла онла болгаш айылдык эес ышкы салгындар, ичкери-лаа чамдык хаммактыр талы-индан ук чүдүлөр салгызын-дан авариялар кам уаа болуп ту-рар. Дараанынга комбинатын ажалчыны З. Фитина кулукчу-ну кешин дээр черинде эес, тускан черинде кечип чыда машинага бастырып, аар кемчэн. Бо хем-риг кижилерин хийнү көртүгү болур.

Кулукчу шимчөөшкенин чуруму-на бичи-ле хажыдышкын апарырга чедир болгаш автотран-спорттук шимчөөшкенин моонда-кып турар. Кулукчуларын тускан-на черинде кешпей, чага кижилер эртин дээр черлерде кечерде баштай мавыла солагай талы-ны-че, ош сөөдүндө оң талыныч кы-геш, чокта автомобиль чок деп чү-вени мавылап били алгаш кечер-и кончү чугула.

Кулукчу шимчөөшкенин чуруму салгыр талы-биле бичи-ни уруларын болгаш школачыларын үргүзү чатып, кулукчуга оларын ойлаар чорун хай дээр кончү чугула.

Кулукчу шимчөөшкенин чуруму-на чегерин чуруму тургузары чүтө автотранспорт органдарын эес бүтү хей-ниинин хуууула бол-лур.

О. ООРЖАН,

автотранспорт.

Малчынарнын негелдезин хандылар

Сүт-Хал районун «Алан-Мал-дыр» колхозуну шер малын хой-дээр ырак черлерде колхозтук жазар 30 ажал кышталарда ка-дарып турар. Төртүр малын колхоз-кыны 1958 чылдын декабрыда эге-лөп болгаш ам массалык байдала кирип, хойжулар дүн-хүмө чай-чалсар чок ажалы кирген.

Бо үдө хойжуларга керсин, зам-па эң чугула болуп турар. Бо ду-гайында хойжуларын негелдезин колхоз баштаар чери хандыбайн келген.

Н. ООРЖАН.

Оон ынай көдүрүлбээн

Бай-Тайга районун «Малчы-» колхозун Маген-Буренде №1 шер мал ферманын төвү Кы-зыл-Хал суурда култура ажалы-ралык албан черлери болгаш чур-талга бажыныры дугуу-биле ажаллашканын турар. Ус суурун тууду 1953 чылга чедир элзөп кал-барып турган.

Соолук кам чылдарда ында клуб-туп болгаш чунар бажынын, хлөб бажылар черин соңа халлаа-рын, шала кышканын уузу

И. БОРБАН-ОД.

Спорт

Лыжа болгаш конки талы-биле областын бирги чөдү дээр маргылда

Лыжа болгаш конки талы-биле областын бирги чөдү мар-гылда март 15-те Кызыл хоорайга өгөлөң. Анаа Кызыл хоорайдан 4. районнаран 9, шупту 13 команда кирип турар.

Баштайгы хүндө лыжага хө-рооженин болгаш эр уаутун 4—4 киж составты 5, 10 киломе-терге эстафета дээр уадыж ма-наар чарыжы болган. Ичкери-лаа хөрооженин команда бүтү-түр, эр уаутун—40 км эртер. Түннелде хөрооженин коман-далык «Бурестник» индиге-ли командазы 20 километрин 1 шак 31 минут 35 секундла эр-тип, бирги чери эзөң. Ийги чер Кызылдын «Труд» индиге-ли

командазы эзөң. Эр уаутун Кы-зылдын «Труд» индиге-ли коман-далы 40 километрин 2 шак 35 ми-нут 40 секундла эртен, бирга черин алган. Ийги чери «Буре-стник» индиге-ли командазы, үшкү черин Уаут-Хем районну командалы эзөң.

Конкиге хөрооженин 500 метрге, эр уаутун 500, 5000 мет-терге маргылаалары болган. Хө-рооженин Соколов (Урожай), эр уаутан Табуев («Труд») бирги черлерин эзөңер.

Маргылаа уламчылап турар.

Ректорторун ораакчызы Д. Б. БАЙЫР-ОД.

ОБЛАСТЫН КИНОЭКРАНЫНДА

деп кинону көргөнөр.

киндигин 3—88, харымсалгы секретарын, киндигин 3—62, ректорторун ораакчызы, партия амыралы болгаш транспорт, көзө ажал-агыл киндигинин 3—68, чага киндигинин база бухгалтериянын 3—65.

РЕДАКЦИЈАНЫН АДРЕСИ: Кызыл, Шетинин кудумчу, бажы №3. ТЕЛЕФОНЫ: редакторун 3—62, ректорторун ораакчызы, партия амыралы болгаш транспорт, көз